

En beskrivning av

Tillståndprocessen

för slutförvaret av använt kärnbränsle

Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, ger i denna broschyr en sammanfattande bild av hur kommande tillståndprocess för slutförvaret av det använda kärnbränslet kommer att gå till, samt vilka aktörer som är inblandade.

Den 16 mars 2011 ansökte kraftindustrins kärnavfallsbolag SKB om tillstånd att få bygga ett slutförvarssystem för använt kärnbränsle. Själva slutförvaret vill SKB förlägga i Forsmark och en inkapslingsanläggning vid Oskarshamns kärnkraftverk. Ansökan prövas nu både mot kärntekniklagen och mot miljöbalken. Det är Strålsäkerhetsmyndigheten respektive Mark- och miljödomstolen som har i uppdrag att genomföra respektive prövningsprocess och sedan lämna var sitt yttrande till regeringen. Det är regeringen som fattar de slutgiltiga tillståndsbesluten.

Prövningen om ett slutförvar av det använda kärnbränslet kommer att bli en av de största miljöprövningarna i svensk miljörätts historia. Slutförvaret måste utformas på ett sådant sätt att det använda kärnbränslet kan ligga säkert i hundratals år. På grund av den omfattande granskning som krävs av slutförvarsansökan kommer det att dröja ett antal år innan ett eventuellt tillståndsbeslut kan komma.

Strålsäkerhetsmyndigheten har skickat ut slutförvarsansökan enligt kärntekniklagen på bred remiss med slutdatum satt till 1 juni 2012. Myndigheten frågar i remissen efter synpunkter på vilka kompletteringar som kan behövas innan en sakgranskning kan starta. En liknande fråga på domstolsansökan har Mark- och miljödomstolen skickat ut i en remiss med

Foto: Olof Åström

slutdatum 16 april 2012. Myndigheten, som också är en remissinstans hos domstolen, har dock fått en förlängning av denna remisstid till 1 november 2012. Efter att yttrandena har inkommit ges SKB möjlighet att kommentera synpunkterna och domstolen kan sedan förelägga om kompletteringar. Myndigheten kommer att begära in kompletteringar mer löpande. När myndighet och domstol slutligen är nöjda med kompletteringarna kan de kungöra ansökan och gå vidare med prövningen. Kungörelse kan komma att ske tidigast hösten 2013, förutsatt att det bara bli frågan om smärre kompletteringar.

Forts på sid 2

När myndighet och domstol efter sina kungörelser är redo att påbörja prövningen vidtar en förnyad och omfattande remiss- och yttrandeprocess i sak- och processfrågor samtidigt som Strålsäkerhetsmyndigheten gör en sakgranskning av ansökan. Myndighetens sakgranskning tar förmodligen upp till tre år.

Domstolen kommer att avvakta myndighetens slutgiltiga ställningstagande innan miljömålet går vidare till huvudförhandling vid domstolen. Myndighetens och domstolens yttranden kommer med all sannolikhet inte att kunna behandlas av regeringen förrän tidigast i mitten av nästa mandatperiod, omkring 2016.

Aktörer i tillståndsprocessen

Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB)

Desvenskakärnkraftsproducenterna bildade under 70-talet bolaget Svensk Kärnbränslehantering AB, SKB. Bolaget fick då industrins uppdrag att uppfylla det ansvar som industrin enligt kärntekniklagen har från staten om att ta hand om allt radioaktivt avfall. Idag ägs bolaget av Vattenfall AB, Forsmarks Kraftgrupp AB, E.ON Kärnkraft Sverige AB och OKG Aktiebolag. Efter 30 års forskning på en slutförvarsmetod för använt kärnbränsle skickade SKB den 16 mars 2011 in ansökningar till Strålsäkerhetsmyndigheten och Mark- och miljödomstolen. I samband med inlämnandet av ansökningarna var SKB tvungna att redovisa en miljökonsekvensbeskrivning innehållande metod- och platsalternativ för slutförvaret. Bolaget vill använda sig av KBS-metoden som innebär att avfallet förvaras i kopparkapslar och lera 500 meter ner i berget. Innan ansökan skickades in krävde lagstiftningen att bolaget skulle samråda om dessa frågor med den allmänhet och de organisationer som kan antas bli berörda av slutförvaret.

Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM)

SSM kontrollerar och ställer krav på all kärnteknisk verksamhet i Sverige. De ärenden som ska prövas enligt kärntekniklagen har myndigheten i uppdrag att bereda. Myndighetsprövningen fokuseras på säkerhetsfrågor och vad inkapslings- och slutförvarsanläggningen kommer att få för inverkan på människor och miljö. När myndighetens granskning är klar skickar SSM ett yttrande till regeringen där de antingen rekommenderar att tillstånd ska ges eller att ansökningarna ska avslås. Beslutet tas parallellt enligt miljöbalken. Om regeringen beslutar att tillstånd ska ges så kommer SSM att meddela villkor för tillståndet. Om SSM anser att ett särskilt ingripande strålskyddsvillkor krävs ska regeringen besluta om detta. SSM kommer be att regeringen som villkor bestämmer att en anläggning inte får tas i prov- respektive rutinmässig drift innan SSM godkänt detta.

Mark- och miljödomstolen

I Sverige finns fem regionala domstolar som behandlar de miljö- och vattenfrågor som finns reglerade i miljöbalken. SKB skickade in ansökan enligt miljöbalken till Miljödomstolen vid Nacka tingsrätt. Domstolen kommer att pröva ansökan för att slutligen skicka ett samlat yttrande till regeringen som i sin tur kommer att tillstyrka eller avstyrka ansökan parallellt med beslutet enligt kärntekniklagen.

Kommunen

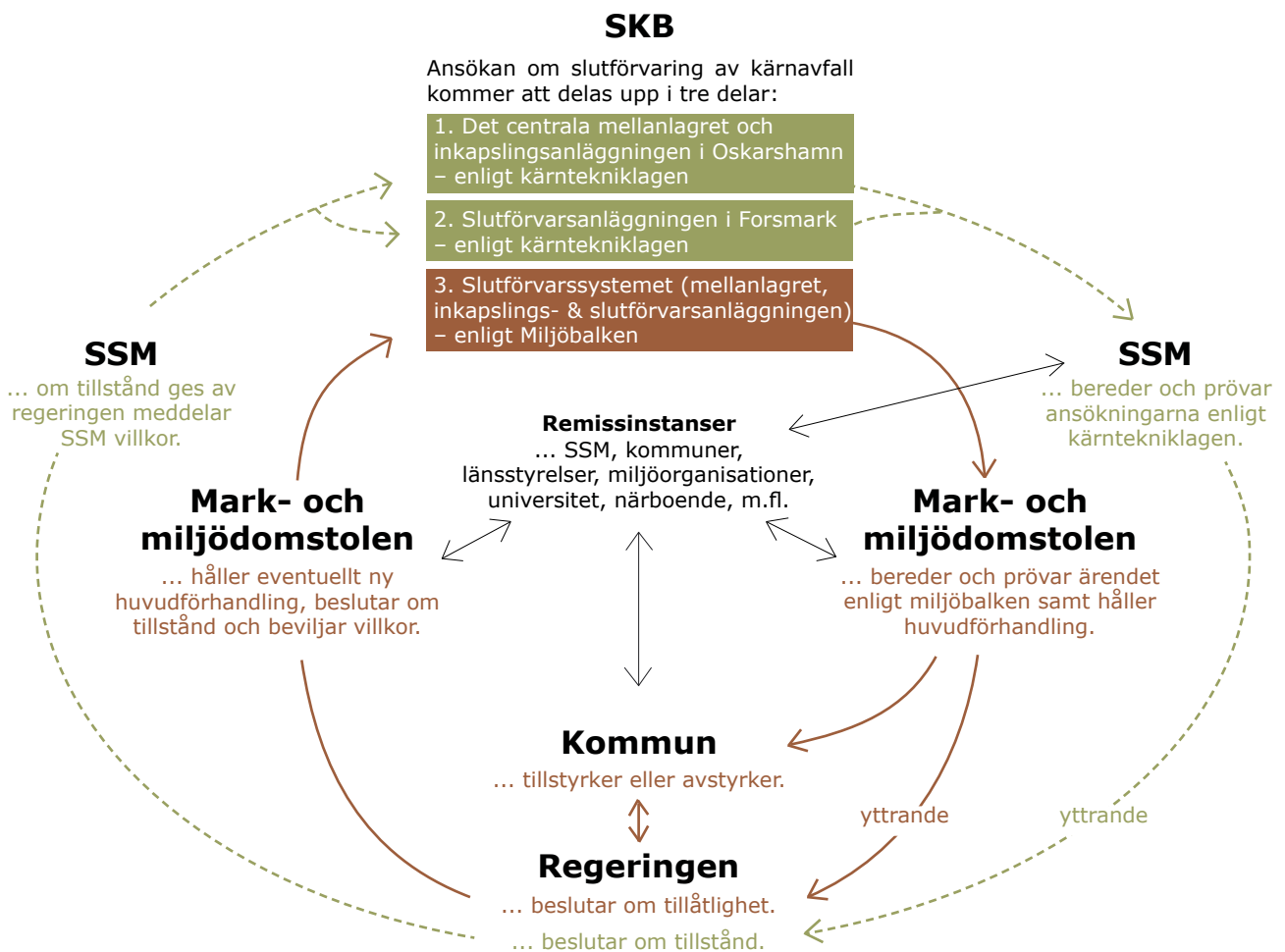
Den plats som kraftindustrins kärnavfallsbolag SKB valt för ett slutförvar av kärnavfall är Forsmark i Östhammars kommun. Innan regeringen tar sina tillståndsbeslut ska Östhammars kommun tillfrågas om kommunen tillstyrker eller avstyrker ansökan. Även om kommunen avstyrker ansökan kan regeringen under vissa villkor ändå ge tillstånd (den s.k. vetoventilen).

Regeringen

Regeringen kommer efter att ha fått in yttranden från Strålsäkerhetsmyndigheten och Mark- och miljödomstolen att göra en egen prövning av ansökningarna, dels enligt miljöbalken och dels enligt kärntekniklagen. Prövningen enligt miljöbalken resulterar i ett beslut om tillåtlighet ska ges eller inte. Vid tillåtlighet fortsätter ärendet hos domstolen som håller en andra huvudförhandling för att sätta villkor. Prövningen enligt kärntekniklagen resulterar däremot i ett direkt beslut om tillstånd eller inte. Vid ett tillstånd beslutar regeringen också om eventuella villkor som SSM föreslagit.

Hur kan beslut överklagas?

Om en överklagan görs av regeringens beslut förs ärendet vidare till en rättsprövning, där Högsta förvaltningsdomstolen prövar om beslutet strider mot en rättsregel. Om en miljöorganisation har funnits i mer än tre år och har fler än 100 medlemmar har den rätt att överklaga vissa av Mark- och miljödomstolens beslut. Det finns dock ingen möjlighet att överklaga Strålsäkerhetsmyndighetens eller Mark- och miljödomstolens yttranden till regeringen. De villkor som sedan Mark- och miljödomstolen föreslår vid ett eventuellt tillstånd kan överklagas till Miljööverdomstolen och därefter till Högsta domstolen. Förutom miljöorganisationerna har här även enskilda som berörs av beslutet rätt att överklaga. De villkor som Strålsäkerhetsmyndigheten beslutar om vid ett eventuellt tillstånd har de som är saklegitimerade, dvs. som har ett intresse som påverkas av beslutet, rätt att överklaga.

www.mkg.se

Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, bevakar och granskar kärnkraftsindustrins arbete med ett planerat slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark. Ett slutförvar som måste vara miljömässigt säkert i hundratusentals år.

MKG deltar i samrådet inför en kommande ansökan. Föreningen förordar inte en viss slutförvarsmetod men vill att det bästa beslutsunderlaget inför kommande beslut tas fram. MKG anser att det är viktigt att alternativa metoder och platser som kan vara miljömässigt bättre utreds ytterligare.

MKG är ett samarbete mellan Fältbiologerna, Naturskyddsföreningen i Kalmar län, Naturskyddsföreningen Uppsala län, Oss - Opinionsgruppen för säker slutförvaring i Östhammar och Naturskyddsföreningen. MKG startades 2004 och finansieras i huvudsak med medel ur Kärnavfallsfonden sedan 2005.

mkg
Miljöorganisationernas
kärnavfallsgranskning

September 2011

Denna broschyr är framtagen för samrådsarbetet inför ett slutförvar av använt kärnbränsle.

Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG är ett samarbete mellan Fältbiologerna, Naturskyddsföreningen, Naturskyddsföreningen i Kalmar län, Naturskyddsföreningen i Uppsala län och Oss (Opinions-gruppen för säker slutförvaring i Östhammar). MKG erhåller stöd ur Kärnavfallsfonden.

Box 7005 SE-402 31 Göteborg
Besöksadress: Norra Allégatan 5
Telefon: 031 711 00 92 Fax: 031-711 46 20
E-post: info [at] mkg.se
<http://www.mkg.se>